

Ew. 1832(II) się z powyższą ewentualnością, stara się o powiększenie stanu ^{wojsk} go armii pobrem ostatnich dwóch roczników i wzmocnienia ich jednostka-

KOMUNIKAT O SYTUACJI WEWNĘTRZNEJ polskiej I ZEWNE TRZNEJ

No. 5 z dnia 20 stycznia roku 1920. jest tyfus plamisty, zawle-

WIADOMOŚCI OPERACYJNE.

Litwini, wzdłuż całej naszej linii demarkacyjnej prowokują nas, drobnym mi wprowadzie, ale prowokacyjnymi napadami. Koncentracja wojsk litewskich trwa nadal, z widocznym zamiarem, z ich strony przecięcia linii kolejowej Wilno - Grodno.

O ile litwini tych ciągłych zaczepki nie zaprzestaną, to zmuszą nas do akcji zbrojnej. O tem uwiadomiliśmy Francję i Anglię z nadmienieniem, że uważamy litewskie zaczepki za wpływ niemiecki lub porozumienie z bolszewikami.

Zawdzięczając skoncentrowaniu większych sił łotewskich, wspólna akcja polsko-łotewska (odebranie Inflant Polskich) została podjęta na nowo i nie patrząc na zacięty opór bolszewików, rozwija się pomysłnie. Obecna linja biegnie: na wschód od jeziora Ruszony, na wschód od jeziora Sider, st. Bałtino i Indryzza.

~~Każda~~ Łotewskie koncentryczne ataki na Rzeżycę wzdłuż linii kolejowej Krejzburg - Rzeżycyca i Dynaburg - Rzeżycyca, prowadzone są z powodzeniem; łotysze zajęli linję na wschód od Welon i Prel. Linja kolejowa Rzeżycyca i Psków została przecięta przez Łotyszy w Medweżej, Białowie i Korsóce. Przyznaliśmy w dawnych Inflantach polskich (zamieszkałych w głównych częściach przez Łotyszów) administrację łotewską. Wypadki nasze na odcinku Połocka i Dryssy mają na celu psucie linii kolejowej Połock - Dźwińsk i tem samem uniemożliwienie bolszewikom ściągania i podwożenia posiłków. Demonstracyjne ataki bolszewików na odcinku poleskim zostały przez nas z wielkimi stratami dla nieprzyjaciela odparte. Na Podolu bolszewicy z wdzięczając wycofaniu się armji Denikina, przedłużają swoje lewe skrzydło Letyczów i Sieniawa zostały przez nich zajęte.

Ze strony bolszewików, w chwili obecnej, ewentualnie po zupełnej likwidacji frontu przeciwdenikinowskiego, grozi przerzucenie znacznych sił na front przeciwpolski. Przyrost sił bolszewickich na naszym froncie mógłby wynosić na naszym froncie około 200,000 ludzi. Naczelne Dowództwo W.P. liczy się z powyższą ewentualnością stara się o powiększenie stanu armii

aa W.
2450

PLSUDSKI
ARCHIVES
New York

PLSUDSKI
ARCHIVES
New York

160
159
11A

2450

Ew. 1332(II) czy się z powyższą ewentualnością, stara się o powiększenie stanu bojow-
go armii poborem ostatnich dwóch roczników i wzmocnienia ich jednostka-
mi z dotychczasowych frojtów - Pomorskiego, Wielkopolskiego i Śląskiego.
Drugim znacznym niebezpieczeństwem dla nas jest tyfus plamisty, zawle-
czony z poza kordonu, szerzący się na naszych kresach, który z powodu bra-
ku lekarzy i środków medycznych trudno openować. O ile go ni zatrzyma-
my zagraża całej Europie. Pomoc Ententy koniecznie potrzebna. W rozmo-
wach nazewnętrz powyższe ewentualności należy przedstawić w poważnem
świetle.

17 I., wojska nasze na froncie Pomorskim przekroczyły dotychczasową
granicę polsko-niemiecką; na odcinku zachodnim i południowym frontu
wielkopolskiego osiągnęły nową granicę polsko-niemiecką, określoną
Traktatem Wersalskim. Wkraczających witała ludność z entuzjazmem. Mia-
sta udekorowane oczekują wkroczenia naszych wojsk, wszędzie daje się
odczuwać podniosły nastrój. Niemiecka służba kolejowa pozostała na sta-
nowiskach. Połączenia telegraficzne i telefoniczne z torunem nieuszko-
dzone. Pod Gniwkowem (Argenau) przyszło do starcia z wojskami niemie-
ckimi; po obu stronach są zaci i ranni. Starcie to wynikło prawdopodob-
nie z powodu nieporozumienia co do godziny przekroczenia granicy i róż-
nicy czasu polskiego i niemieckiego. Nasz oficer łącznikowy i niemiecki ofic-
cer sztabu wyjechali na miejsce, celem zapobieżenia na przyszłość podob-
nym wypadkom. Wzięci do niewoli żołnierze niemieccy zostali natych-
miast uwolnieni, a zabrane materiały odesłano do odpowiednich władz.

II. Wypadki nasze na odcin-
ku P. ołocka i Dryssy mają na celu psucie linii kolejowej Połoc-
i tem Anglja.

W Irlandji ogłoszono stan wojenny. W Egipcie rewolta jeszcze bar-
dziej się wzmogła, i w niektórych miastach ogłoszono stan oblężenia.
W Indiach rewolucja trwa.

5-1. b.r. O'Grady zwrócił się do Kopenhagi, również przyby-
li tam delegaci szwedzcy. Pertraktacje z Litwinowym, li tylko w sprawie
wymiany jeńców, zostały wznowione.

nosieć na naszym froncie około 200,000 ludzi. Naczelne Dowód-
czy się z powyższą ewentualnością stara się o powiększenie stanu armii

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Francja.

Prezydentem Rzeczypospolitej Francuskiej został wybrany prezydent Izby Deputowanych P^aweł Dechanel; Clemenceau, podobno, wyciąfuje się z życia politycznego.

Stany Zjednoczone.

Agitacja bolszewicka zrobiła swoje. Wchwili obecnej w Stanach Zjednoczonych strejkuje 600,000 robotników, w najbliższych dniach do strejku ma się przyłączyć jeszcze 500,000. Produkcja węgla spadła do 44% normalnie produkowanej ilości. Ostatnio wykryto spisek, którego nici sięgają do Moskwy. Spisek miał na celu zrujnowanie waluty amerykańskiej przez podrożenie i rzucenie na rynek pieniężny 40,000,000 dolarów.

W najbliższych dniach ma zostać zaarrestowany Martens, oficjalny przedstawiciel Sowdepji; wykazywanych bolszewików i komunistów rosyjskich rząd Stanów Zjednoczonych wysyła do portów hiszpańskich i Estońskich, skąd takowi zostają przewożeni do Rosji. Ministerstwo sprawiedliwości w Washingtonie zestawilo listę 45,000 nazwisk obywateli amerykańskich, zawikłanych w propagandę anarchoistyczną lub bolszewicką. Kongres ma uchwalić ustawę, przewidującą więzienie do lat 20, oraz karę śmierci.

Sekretarz wojny Stanów Zjednoczonych, Baker, zaproponował, by zbyteczne materiały wojenne w Europie zostały oddane Polsce, aby jej umożliwić akcję przeciwko bolszewikom i odparcie ich od zachodu. Członek amerykańskiej delegacji pokojowej gen. Blish oświadczył, że wznowienie wojny w Europie jest możliwe, jeżeli Polska nie zdoła stawić oporu armjom bolszewickim.

4. Włochy.

Imreza d'Annunzio faktycznie została zlikwidowana. Nastąpiło porozumienie między "Radą Narodową" Rjeki a rządem włoskim, Rada przyjęła wszystkie warunki rządu. Wprowadzie, podobno, załatwienie sprawy nie dogadza d'Annunzio, który na czele arditich i kobiet, bardzo zawsze podnieconych, protestuje przeciw władzom i demonstrowuje na ulicach.

5. Węgry.

Sprawa sojuszu z Polską jest bardzo popularną. Prasa węgierska komentuje, że sojusz taki leży w projekcie Anglii, która w ten sposób chciałaby zapewnić sobie wpływy na wschodzie. Francja zaś ma zamiar przeciwstawić temu projektowi koncepcję sojuszu Austrii, Czecho-Słowacji i S.H.S. Ze źródeł rumuńskich donoszą, że komenda WAOJSk Węgierskich przygotowuje się na wiosnę do wszczęcia kroków zaczepnych przeciwko Rumunji. Podobno do Transylwanji wyjechało moc szpiegów i agentów węgierskich, celem siania niezgody między ludnością rumuńską i innymi tam zamieszkującymi narodowościami. - Jest jednak rzeczą prawdopodobniejszą, że rząd węgierski myśli o zbrojnej interwencji w razie powstania na Słowacyzynie. Przy całej życzliwości dla Węgier, Polska się w tę sprawę czynnie mieszać nie może. -

6). W związku z rozpoczęciem obsadzaniem przez wojska polskie terytorji dawnego zaboru niemieckiego, Niemcy mają zamiar wykorzystać najmniejszą nieostrożność żołnierzy polskich, którą mogą ze swej strony prowokacyjnie wywołać, aby ogłosić na cały świat o gwałtach polskich. Już są podobno przygotowane w Berlinie odnośnie artykuły, które mają być podane do wiadomości prasy zagranicznej, zaś prasa żydowska ma wszczęć kampanję a Ameryce.

Naczelne Dowództwo W.P. poleca wszystkim pełnomocnikom i attaché wojskowym P.P. (zwłaszcza placówkom w Kopenhadze, Sztokholmie i Londynie) przygotować opinię sfer rządzących i społecznych celem udaremnienia agitacji niemieckiej. Położenie polityczne w Niemczech zmienia się na korzyść partji lewicowych; niezależni socjaliści i komuniści dążą do dyktatury proletariatu, wyrazem powyższego są: strejki kolejarzy, górników i t.p.

Gdańsk.

Z ramienia Nacz. Dztwa W.P. 13 b.m. przybył do Gdańska kpt. Haraszyn celem objęcia komendy linii kolejowej. Rozpoczęły się pertraktacje o przejęciu gdańskiej poczty, telegrafu i telefonu. 25.I zostanie mianowana komisja, przeznaczona do przejęcia terytorjów wchodzących w skład Wolnego Miasta Gdańska. Do Komisji tej wejdzie 3-ch członków mianowanych przez Państwa Koalicyjne, 1 przez Niemcy i 1 przez Polskę.

Gdańsk zajęty będzie przez bataljony - angielski i francuski.

Obsadzanie Górnego Śląska przez wojska koalicyjne rozpocznie się 26 I., przyczem północną część obsadzą Anglicy, środkową Francuzi, południowo-wschodnią - Włosi.

7). Czechy.

~~Wzrost~~ Komisja plebiscytowa na Śląsk Cieszyński wyjeżdża z Paryża 23 - I^x do Cieszyna ma przybyć 25-o . W Zagłębiu Ostrawskim, na tle drożyznianym i agitacji bolszewickiej, rozpoczął się strejk górników. Rozpowszechnił się on na okoliczne fabryki między innymi na fabrykę broni w Witkowicach. Strejkuje około 50,000 robotników. Zrządzono pogotowie wojenne, w kilku miejscach doszło do starć zbrojnych wojska ze strejkującymi. Widoków na prędkie zażegnanie strejku dotąd nie ma, a może to pociągnąć za sobą kryzys węglowy dla Czech wobec faktu, że Zagłębie Ostrawskie pokrywa większą część zapotrzebowania.

Pogłoski o zawarciu przymierza z Austrią okazały się fałszywe. Układy czesko-austrjackie w Pradze zostały zakończone, przyczem nie doszło do większych uchwał i postanowień. Przyczyną niedojścia do porozumienia była sprawa węglowa.

Wbrew oficjalnym zaprzeczeniom rządu czeskiego obozy koncentracyjne dla Ukraińców, noszą charakter obozów ćwiczebno-wojskowych i stale wzrastają liczebnie. Ostatnio w jednym z takich obozów wybuchł bunt (w Rejchebergu) na skutek czego wstrzymano formowanie oddziałów ukraińskich, które miały odejść na Ruską Krainę (do Munkaczu).

8) Państwa Bałkańskie.

a) Rumunja.

Widoczną jest silna tendencja do zawarcia ściślejszego sojuszu z Polską. Sojusz ten byłby w Rumunji bardzo popularnym i kierują do niego stronnictwa tak rządzące, jak opozycyjne. W Besarabji wro agitacja filodenińska, pociągnęło to za sobą zarządzenie szeregu aresztowań wśród Rosjan.

b) Bułgarja.

Rezultatem zamieszek i rozruchów było wysłanie noty rządu bułgarskiego do Koalicji, wskazującej na niebezpieczeństwo grożące krajowi, o ile nie nastąpi natychmiastowy dowóz żywności. W nocy rząd bułgarski zazna-

cza, że nie bierze na siebie odpowiedzialności za następstwa i ewentualnie będzie zmuszony oddać zarząd Państwa RADZIE Najwyższej.

C. S.H.S.

Po otrzymaniu zawiadomienia od rządu rumuńskiego, że takowy gotów jest ustąpić serbom cały materiał budowlany, niezbędny dla odbudowania mostu na Saiwe, jak i lokomotyw budowanych w Rozitz(^a Bnat Rumuński), S.H.S. gotowe jest wszcząć z Rumunją bezpośrednie rokowania w sprawie Banatu i zgodzić się na pewne koncesje terytorjalne.

Państwa Nadbałtyckie.

Wersja o upadku na Litwie rządu Galwanowskiego okazała się fałszywą. W dniu 15 b.m. w Helsingforsie rozpoczęła się konferencja Państw Nadbałtyckich ze współudziałem Polski. Prasa francuska już rozpoczęła kampanję przeciw ewentualnemu i bardzo problematycznemu postanowieniu zawieszenia broni z bolszewikami.

W sprawie sporu granicznego Łotyszów z litwinami o Możejki (st. węzłowa łącząca Libawę z Mitawą) ostatnio otrzymano wiadomości, że litewski rząd skłonny jest do oddania Łotwie Możejek wzamian za rejon Połangi do Pappen-hof.

Zródła prasowe podają warunki umowy estońsko-bolszewickiej: (tendencja zawarcia pokoju z bolszewikami jest bardzo wielka, a to na skutek wewnętrznego położenia w Estonji).

- 1) Granic Estonji biegnie od wsi Ropsza nad zatoką Fińską przez punkt, leżący 6 mil na wschód ^{od} Narwy do jeziora Pejpus. Komisja mieszana określi dokładnie granice tam, gdzie niema granic naturalnych. Obszar estoński na wschodnim brzegu Narwy będzie przez dwa lata pasem neutralnym, na którym nie wolno wznosić żadnych fortecz ani też utrzymawać wojska.
- 2) Obie strony obowiązują się uszanować neutralność zatoki Fińskiej.
- 3) Rosja zobowiązuje się bronić neutralności Estonji iżgdyby takowa została uznana za międzynarodową.
- 4) Przez nieniejszą umowę Rosja uznaje bezwzględną niezależność państwa Estońskiego na wieczne czasy i zrzeka się wszelkich praw zwierzchnich do kraju estońskiego.

Sytuacja na Litwie podana jest w pierwszej części operacyjnej.

Syberja.

o składzie parlamentu i rządu według przynależności do partji politycznej.
 Rdio bolszewckie donosi, że polska 5, a dywizja Syberyjska, albo przynajmniej dwie jej części została wzięta do niewoli na st. Bałaj, 80 wiorst na wschód od Krasnojarska. Wiadomość ta wymaga potwierdzenia, faktem jest, że 5-a dyw. osłaniała odwrót armji Kołczaka. Te same źródło donosi, że oddziały czeskie na Syberji zawierają rozejmy z bolszewikami, przyczem aresują swych przywódców i agentów Kołczaka.

III.

Sytuacja wewnątrz kraju.

Wskutek katastrofalnego braku węgla w nocy z 17 na 18 stycznia, został wstrzymany na przeciąg 14 dni ruch osobowy kolejowy w całym państwie. Tylko na magistralnych liniach będzie utrzymana para pociągów pośpiesznych. Przyczyna braku węgla jest strejk kolejowy na Górnym Śląsku i trudności w dostawie węgla karwińskiego przez Czechów, z drugiej strony konieczność nagromadzenia zapasów do dyspozycji kolei wojskowych w związku z zajęciem Prus Zachodnich i Pomorza. Radykalna poprawa sytuacji nastąpi dopiero po otrzymaniu należnych państwu polskiemu węgla z Górnego Śląska, to jest po jego obsadzeniu przez wojska koalicyjne.

Odbyło się pierwsze posiedzenie Komisji Morskiej, powołanej przez Sejm dla ujęcia w jedną całość zabiegów o zorganizowanie floty wojennej i handlowej.

W Sejmie w dniu 15,ym b.m. rozdtrzygnięte zostały namiętne i długie spory na temat wartości korony. ~~Zwyciężył~~ Zwyciężył wniosek rządowy, ustalający relację 70 mk. za 100 koron.

IV.

Reasumując powyżej podane wiadomości należy:

1) W sprawie ewentualnego zasilenia frontu przeciwpolskiego przez bolszewików przedstawić takowy fakt w świetle groźnym, aby uzasadnić konieczną nam pomoc w mundurach, lokomotywach i materiale wojennym ze strony Koalicji. To samo dotyczy tyfusu na kresach.

2) Zająć się w Gniewkowie podać do wiadomości w myśl części I komunikatu, zwracając specjalną uwagę i podkreślając projektowaną kampanję prasową Niemiec przeciwko Polsce.

o składzie parlamentu i rządu według przynależności do partji politycznej.

Generał p.o. Szefa Sztabu Gen.

H A L L E R m.p.

Generał - pporucznik.

Z zgodność:

Bołowski

ROZDZIAŁNIK.

Otrzymują:

CEHEF de la Mission Milit. Polonaise	Gen. Rozwadowski	a Paris Hotel	
		Wagram	.....1 pis.
Plenipotentiare Milit. Polonais		a Londres	.....2 "
" " "		a Washington	.....3 "
" " "		a Rome	.....4 "
" " "		a Constantinople	.....5 "
Attache Milit. Polonais		a Vienne	.....6 "
" " "		a Berne	.....7 "
" " "		a Bruxelles	.....8 "
" " "		a Belgrad	.....9 "
" " "		a Bucarest	.....10 "
" " "		a Budapest	.....11 "
" " "		a Helsingfors	.....12 "
" " "		a Stockholm	.....13 żż
" " "		a Kopenhague	.....14 "
" " "		a Noworosyjsk	.....15 "
Attache Milit. Polonais	Gen. Krnicki	a Riga	.....16 "
Zst. Wojsk przy gen Pełnom.		a Gdańsk	.....17 "
Oficer Łącznikowy przy Min. Spr.			.....18. "
Zgraniczn. Kpt. Wayda			.....19. "
Adjutantura Generalna			.....19. "

NAJWYŻSZE WODZIMO WOJSK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L. Dz. 24507 dnia 5/II 1920 r.

załaz. Wydział.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York